

Interdependența dintre stilurile de învățare și tipurile de inteligență la studenții de la specializarea Psihologie

The interdependence between learning styles and and types of intelligence in students of Psychology specialization

Mihai Covaci, drd. la UPS „Ion Creangă” din Chișinău,
lector la Universitatea „Hyperion” din București;

Petru Jelescu, dr. hab., prof. univ. la UPS „Ion Creangă” din Chișinău

Summary. Learning styles and types of intelligence are essential features of effective learning. Discovering and creative approach could be more appropriate form of learning to the current conditions of society.

Key Words: learning style, type of intelligence, correlations

Rezumat. Stilurile de învățare și tipurile de inteligență reprezintă particularități indispensabile ale învățării eficiente. Descoperirea și abordarea creativă a acestora se poate constitui într-o formă de învățare mai adaptată la condițiile actuale ale societății.

Cuvinte cheie: stil de învățare, tipul de inteligență, corelații

Articolul de față abordează corelațiile între caracteristicile modelului stilurilor de învățare propus de David Kolb, ajustat ulterior de Peter Honey și Alan Mumford, și tipurile de inteligențe propuse de Howard Gardner, verificate pe un eșantion de 101 de studenți de la anul doi din cadrul facultății de psihologie a Universității „Hyperion” din București.

În 1984 David Kolb [11], [12], [2, pp. 76-78] a dezvoltat un model de învățare experiențială care diferențiază patru preferințe de învățare consecutive, bazate pe ciclurile logice ale învățării. Supoziția de la care a demarat cercetarea a fost învățarea transformativă pe baza experienței concrete care are la bază observațiile și cercetările spontane sau libere. În primă instanță, Kolb a elaborat un set circular format din patru modele, care clasifică procesarea informației în patru cicluri: experiență concretă (CE); observație reflexivă (RO); conceptualizare abstractă (AC) și experimentare activă (AE). Ulterior, aceste cicluri au fost combinate, rezultând patru stiluri de învățare: stilul Divergent (EC/OR); stilul Asimilator (CA/OR); stilul Convergent (CA/EA) și stilul Acomodator (EC/EA). Ideea de bază a modelului Kolb a fost că informația este analizată în funcție de experiența pe care o avem.

În 1986, Peter Honey și Alan Mumford [12] au făcut câteva ajustări modelului experiențial al lui Kolb, ajustări îndeplinite în două părți: în prima parte au redenumit ciclurile de învățare, propunând ceva similar și plecând de la experiență spre analiza acesteia, după care extragerea de concluzii din experiență și planificarea următorilor pași. Celor patru etape din prima parte le-au atribuit patru stiluri de învățare: *Activ* (care au corespondent în experiența concretă al lui Kolb), *Reflexiv* (care au corespondent în observația reflexivă al lui Kolb), *Teoretician* (care au corespondent în conceptualizarea abstractă al lui Kolb) și *Pragmatic* (care au corespondent în experiența concretă a

lui Kolb) [4, p. 773]. Succint vorbind, *activii* se disting prin implicarea rapidă și impetuoasă în activități și experiențe imediate. Primordial ei acționează, după care evaluează și gândesc procesual. Nu au preferințe pentru ascultarea de prelegeri, citire, scriere, verificarea instrucțiunilor etc. *Reflexivii*, înainte de luarea unei decizii, preferă să facă o prospectare și analiză serioasă, fie examinând propriile date, fie informațiile primite prin intermediul altora, colectarea informațiilor și analiza multiplă a acestora fiind activitatea preferată a lor. Ei sunt mai rezervați și preferă rolul de observatori până își consolidează perspectivele asupra ideilor sau asupra persoanelor. *Teoreticienii* sunt persoanele care caută interpretări, asociații multiple și elaborează observații sub forma unor sinteze, teorii sau scheme raționale. Preferă certitudinii în locul opiniilor subiective și nu agreează superficialitate. La *pragmatici* primează funcționalitatea unei idei, teorii etc. în sfera practică. Ei nu au preferințe pentru verbalizare, ci urmăresc segmente din viața concretă, unde variate ipoteze sau teorii pot găsi cea mai bună aplicabilitate.

Chestionarul Honey-Mumford [13, p. 7-9], [5, p. 26-34] conține 80 itemi, având o singură posibilitate de răspuns. Fiecărui stil îi corespund 20 de itemi [3, p. 43]. La final se adună punctele (sau itemii bifați) și se deduce stilul predominant în funcție de 5 scale. Astfel, la distribuția scalelor studenții investigați cu stilul Activ au cea mai bună reprezentare la scala "preferință foarte puternică" (15 studenți – 14.85%), contrastând cu pragmaticii, care la aceeași scală nu au înregistrat nici o prezență. Se remarcă, de asemenea, o prezență consistentă a numărului de studenți la scalele "Preferință scăzută" și "Preferință foarte scăzută" a pragmaticilor (84 de studenți – 83.17%), a teoreticienilor (71 de studenți – 70.30%) și a reflexivilor (56 de studenți – 55.45%).

Activ		Reflexiv		Teoreticia		Pragmatic		Scale
13-	1	18-	2	16-	3	17-	0	Preferință foarte puternică
11-	1	15-	1	14-	6	15-	1	Preferință puternică
7-	3	12-	3	11-	21	12-	16	Preferință moderată
4-6	2	9-	2	8-	36	9-	35	Preferință scăzută
0-3	7	0-8	3	0-7	35	0-8	49	Preferință foarte scăzută

Așadar, putem conchide că studenții cercetați, în general, manifestă îndeosebi preferințe scăzute și foarte scăzute la stilurile de învățare studiate.

Howard Gardner a elaborat o teorie a inteligențelor multiple, care pot fi înțelese și ca moduri diferite de asimilare și analiză informațională. El a definit inteligența ca „un potențial biopsihologic în vederea procesării informațiilor care pot fi utilizate într-un cadru cultural pentru rezolvarea

problemelor sau pentru crearea anumitor produse de valoare într-o anumită cultură” [7, pp. 33-34]. În general, sistemele de învățământ tind să favorizeze două dintre aceste moduri: cel logic/matematic și cel verbal/lingvistic. Fiecare dintre modalitățile de învățare implică abilități specifice [1, p. 231]. Gardner a propus, în primă instanță, șapte tipuri de inteligență, iar ulterior opt tipuri. Scopul chestionarului elaborat este să încadreze subiecții în una din cele 8 tipuri de inteligențe [1, pp. 123-125] [7]: inteligența verbală / lingvistică; inteligența logică / matematică; inteligența vizuală / spațială; inteligența trupului / kinestezică; inteligența muzicală / ritmică; inteligența inter-personală; inteligența intra-personală și inteligența naturalistă [6, p. 228].

Howard Gardner e de părere că „numai dacă ne vom extinde și ne vom formula opinia legată de ceea ce contează pentru intelectul uman, vom fi capabili să concepem modalități mai adecvate de evaluare și modalități mai eficiente de educare a lui” [9, p. 4].

Pe baza calculului mediei, diagrama rezultată (Fig. 1) ne indică faptul că la studenții studiați predominantă este *inteligența naturalistă* cu un scor al mediei de 31.83, iar pe ultima poziție se află *inteligența corporală/kinestezică* cu un scor al mediei de 27.94.

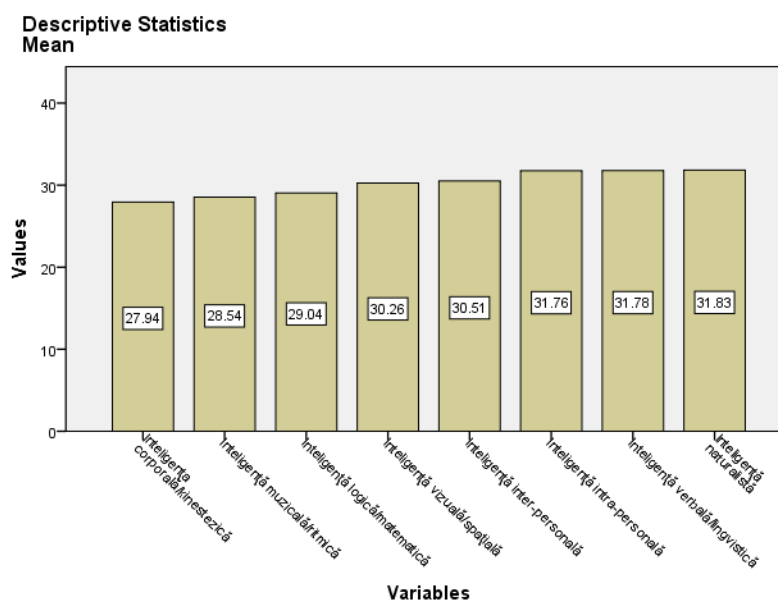

Fig. 1. Media punctajului per tipuri de inteligență.

Corelații

Din rațiuni logice și statistice, stilul *Activ* de învățare a fost *eliminat* din realizarea corelațiilor, deoarece a demonstrat o consistență internă slabă, obținută la coeficientul Cronbach alfa.

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Squared Multiple Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
Activi	6.07	5.225	.059	.039	.686
Reflexivi	6.88	3.846	.422	.283	.351
Teoretic	7.12	4.006	.422	.329	.356
Pragmatic	7.50	4.672	.464	.230	.368

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
.686	.690	3

Consistența itemilor celor 8 tipuri de inteligențe propuse de Gardner este următoarea:

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
.835	.832	8

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Squared Multiple Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
Inteligență verbală/lingvistică	209.89	595.77	.637	.551	.805
Inteligență logică/matematică	212.63	684.29	.421	.224	.832
Inteligență vizuală/spațială	211.42	632.68	.547	.331	.818
Inteligență orală/kinestezică	213.73	696.85	.426	.352	.831
Inteligență muzicală/ritmică	213.13	642.95	.577	.378	.814
Inteligență inter-personală	211.16	602.75	.665	.499	.801
Inteligență intra-personală	209.91	615.98	.583	.460	.813

Inteligență naturalistă	209.84	613.09	.633	.428	.806
-------------------------	--------	--------	------	------	------

Rezultatele corelațiilor între cele trei stiluri de învățare (după eliminarea celui *Activ*) și cele opt tipuri de inteligență au evidențiat următoarele:

Inteligența verbală-lingvistică are corelație pozitivă (relație direct proporțională între valori) de intensitate medie cu *Reflexivi* ($r_{o}=0.435$, $p=0.000$, $N=101$);

Inteligența logico-matematică are corelație pozitivă de intensitate redusă cu *Reflexivi* ($r_{o}=0.387$, $p=0.000$, $N=101$) și *Teoreticieni* ($r_{o}=0.285$, $p=0.004$, $N=101$);

Inteligență vizual-spațială are corelație pozitivă de intensitate redusă cu *Reflexivi* ($r_{o}=0.263$, $p=0.008$, $N=101$);

Inteligență inter-personală are corelație pozitivă de intensitate redusă cu *Reflexivi* ($r_{o}=0.370$, $p=0.000$, $N=101$) și *Pragmatici* ($r_{o}=0.258$, $p=0.009$, $N=101$);

Inteligență intra-personală are corelație pozitivă de intensitate medie cu *Reflexivi* ($r_{o}=0.418$, $p=0.000$, $N=101$) și corelație pozitivă de intensitate redusă cu *Teoreticieni* ($r_{o}=0.201$, $p=0.044$, $N=101$) și cu *Pragmatici* ($r_{o}=0.218$, $p=0.029$, $N=101$);

Inteligență naturalistă are corelație pozitivă de intensitate medie cu *Reflexivi* ($r_{o}=0.501$, $p=0.000$, $N=101$).

Correlations

		Reflexi	Teoreticien	Pragmati
Spearman's rho	Inteligență verbală/lingvistică	.435 .000 101	.144 .151 101	.152 .128 101
	Inteligență logică/matematică	.387 .000 101	.285 .004 101	.069 .491 101
	Inteligență vizuală/spațială	.263 .008 101	.112 .264 101	.122 .223 101
	Inteligență corporală/kinestezică	.074 .464 101	.097 .337 101	.053 .599 101
	Inteligență muzicală/ritmică	.171 .087 101	.009 .926 101	.046 .646 101
	Inteligență inter-personală	.370 .000 101	.121 .228 101	.258 .009 101

Inteligență intra-personală	.418	.201	.218
	.000	.044	.029
	101	101	101
Inteligență naturalistă	.501	.196	.087
	.000	.050	.385
	101	101	101

Cele constatate, fiind corelate cu descrierea sumară a caracteristicilor stilurilor de învățare în contextul desfășurării eficiente a profesiei de psiholog, în cadrul căreia sunt necesare aceste caracteristici personale, reclamă o dezvoltare calitativă mai avansată a caracteristicilor menționate. Zona metodelor și a tehnicilor privind îmbunătățirea propriilor stiluri de învățare la studenții investigați este destul de penurică și necesită abordări creative. Slabele corelații regăsite între caracteristicile stilurilor de învățare și tipurile de inteligență specifice pot fi un argument suplimentar în favoarea necesității dezvoltării și îmbunătățirii în continuare a caracteristicilor stilurilor menționate la studenții respectivi.

Bibliografie

1. Bernat S.E. Tehnica învățării eficiente, Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană, 2003. 270 p.
2. Ceobanu C. Învățarea în mediul virtual. Ghid de utilizare a calculatorului în educație. Iași: Polirom, 2016. 216 p.
3. Coffield Frank ș. a. Should we be using learning styles? What research has to say to practice. Learning and Skills Research Centre, London, 2004. 84 p.
4. Damrongpanit S. An Interaction of learning and teaching styles influencing mathematic achievements of ninth-grade students: A multilevel approach. În: Educational Research and Reviews, 2014, vol. 9, no. 19. 771-779 p.
5. Fundația Life. Metode creative folosite în activitățile de tineret: suport de curs. Revistă de biblioteconomie, științe ale informării și de cultură, editată de Biblioteca Municipală "B.P. Hasdeu" din Chișinău, vol. 55, no. 5 (ediție specială), 2014, p. 22-73.
6. Gardner H., Moran, S. The Science of Multiple Intelligences Theory: A Response to Lynn Waterhouse. Educational Psychologist, vol. 41, no. 4, 2006. 227–232 p.
7. Gardner H. Intelligence Reframed: Multiple Intelligences for the 21st Century. New York: Basic Books, 1999. 292 p.
8. Gardner H. The tensions between education and development. Journal of Moral Education, vol. 20, no. 2, 1991. 113-125 p.

9. Gardner H. *Frames of Mind: The Theory of Multiple Intelligences*. New York: BasicBooks, 1983. 467 p.

10. Kolb A. Y., Kolb D. A. *Learning Styles and Learning Spaces: Enhancing Experiential Learning in Higher Education*. *Academy of Management Learning & Education*, vol. 4, no. 2, 2005. 193-212 p.

11. Kolb, D. A. *Experiential learning: experience as the source of learning and development*, New York, 1984. 22 p.

12. Mumford A. *Putting learning styles to work*, in *Action learning at work*, London, Gower Pub Co, 1997. 121–135 p.

13. Serea A. *Ghid de educație nonformală pentru persoanele aflate în detenție*. Asociația Alternative Sociale, Iași, 2006. 25 p.

Primit 24.11.2016